

INTERNÁ NORMA

Smernica č. 10/ 2021

Prevencia a riešenie šikanovania žiakov v škole a školských zariadeniach

Riaditeľka Základnej školy s materskou školou, Maurerova 14, Krompachy (ďalej len škola) v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorú vydalo MŠVVaŠ SR a nadobudla účinnosť od 1. septembra 2018

v y d á v a

smernicu k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v škole a školských zariadeniach.

Článok 1

Úvodné ustanovenie

1. Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia.
2. Táto smernica definuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov, možnosti prevencie a postup pri riešení preukázaného šikanovania na škole.
3. Všetky ustanovenia tejto smernice sa vzťahujú aj na školský klub detí a školskú jedáleň.

Článok 2

Charakteristika šikanovania

1. Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie
 - a) akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie, znevaženie alebo zastrašovanie,
 - b) úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
2. Podstatnými znakmi šikanovania sú:
 - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
 - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - c) opakované útoky,
 - d) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejaviť
 - a) v priamej forme – fyzické útoky (bitie), vyhrážky a zastrašovanie, urážlivé a znevažujúce prezývky, nadávky, posmech, príkazy agresora vykonať určitú vec proti

vôli obete, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírenie nepravdivých informácií, kyberšikanovanie,

- b) v nepriamej forme – prehliadanie, ignorovanie obete, zámerné vyčleňovanie z kolektívu, nabádanie iných spolužiakov, aby obeť šikanovali.
4. Kyberšikanovanie je priamou formou šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastráňovanie; zvyčajne sa vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania
5. Znaký kyberšikanovania:
- a) sociálna alebo psychická prevaha agresora,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) agresor zvyčajne nevidí priamu emocionálnu reakciu obete na útok,
 - d) útoky sa prostredníctvom internetu šíria veľmi rýchlo,
 - e) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - f) agresor môže uskutočniť útok z rôznych miest,
 - g) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - h) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - i) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - j) zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
6. Šikanovanie môže byť považované za trestný čin alebo priestupok.
7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný za trestný čin:
- a) ublíženia na zdraví,
 - b) obmedzovania osobnej slobody,
 - c) lúpeže,
 - d) vydierania,
 - e) hrubého nátlaku,
 - f) nátlaku,
 - g) sexuálneho násillia,
 - h) sexuálneho zneužívania,
 - i) krádeže,
 - j) neoprávneného užívania cudzej veci,
 - k) poškodzovanie cudzej veci,
 - l) nebezpečného vyhrážania sa,
 - m) nebezpečného prenasledovania,
 - n) výroby detskej pornografie
 - o) rozširovania detskej pornografie,
 - p) prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
 - q) ohovárania.
8. Šikanovanie môže naplňovať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo

veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

10. Pedagogický zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenia, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:
- a) neprekazenia trestného činu,
 - b) neoznámenia trestného činu,
 - c) ublíženia na zdraví.

Článok 3

Prevenia šikanovania

1. Základom toho, aby k šikanovaniu v škole nedochádzalo, je prevenia. Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:
 - a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém – osobný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, výchova a vzdelávanie k ľudským právam, výchova k občianstvu, boj proti extrémizmu, výchova k manželstvu a rodičovstvu,
 - b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými subjektmi.
2. Z pohľadu efektívnej stratégie to nie sú len jednorazové prednášky, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.
3. Riaditeľ školy, koordinátor prevenie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov o preventívnych činnostiach školy.
4. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevenie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností.
5. Riaditeľ školy, koordinátor prevenie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu na žiakov.
6. Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania
 - a) všetkých žiakov školy a ich zákonných zástupcov,
 - b) pedagogických zamestnancov školy.
7. Triedni učitelia priebežne informujú zákonných zástupcov o všetkých činnostiach, zameraných na preveniu šikanovania na škole.
8. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevenie šikanovania.
 - a) vytvára pozitívne pracovné prostredie v škole
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - c) určuje v školskom poriadku jednoznačné pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie a pravidlá používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
 - d) rozpracúva podrobnosti prevenie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútorných priestoroch školy,
 - e) vedie evidenciu ohlásených prípadov šikanovania pre každý školský rok,

- f) zabezpečuje zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- g) oboznamuje pedagogických zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- h) informuje o postupe pri zistení šikanovania – pedagogických zamestnancov, žiakov, zákonných zástupcov žiaka,
- i) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- j) v pracovnom poriadku školy určuje povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- k) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- l) spolupracuje s odbornými zamestnancami CPPPaP a inými odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb,
- m) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy.

Článok 4 **Riešenie šikanovania**

1. Riaditeľ školy zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. Je to riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca a triedny učiteľ triedy, v ktorej sa prešetruje šikanovanie.
2. Riaditeľ školy pri zisťovaní a preverovaní šikanovania:
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc a ochranu obeti,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa prejavuje šikanovanie,
 - c) vykoná opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora izoláciou počas preverovania šikanovania,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktorí na šikanovanie upozornili,
 - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
 - f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
 - g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie,
 - h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania zákonných zástupcov
 - i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
 - j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
 - k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
 - l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov,
 - m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Článok 5

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch školy počas školského vyučovania a na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať takto:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť (predtým si zistí meno a priezvisko žiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu a riaditeľku školy.
2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu (pri zachovaní dôvernosti).
3. O danom vyšetrení triedni učitelia **spíšu zápis**, pričom tento odovzdajú v jednom vyhotovení:
 - a) zákonnému zástupcovi obeť a agresora,
 - b) výchovnému poradcovi,
 - c) jeden exemplár vložia do osobného spisu žiaka.

V zápise popíšu skutočnosť, **vyjadrenia agresora a obeť** a navrhnu opatrenia na riešenie.

4. **Triedni učitelia agresora a obeť** v spolupráci s výchovným poradcom **si pozvú na pohovor zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti). K pohovoru prizvú riaditeľku školy.
5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľka školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.
6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
7. V prípade, že tento negatívny jav **zistí žiak** školy, **je povinný okamžite** o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu, v ich neprítomnosti člena vedenia školy.

Článok 6

Metódy riešenia šikanovania

1. Pre vyšetrenie šikanovania žiakov v škole sa použijú tieto metódy:
 - a) zaistenie ochrany obetiam,
 - b) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou a agresormi oddelene,
 - c) nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami - **nikdy nekonfrontovať obeť a agresora**,
 - d) kontaktovanie zákonných zástupcov žiakov,
 - e) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií (CPPPaP, diagnostické centrum atď. kontakt zabezpečuje vedenie školy),

f) využitie anonymnej dotazníkovej metódy.

2. Pri výskyte skupinového násillia voči obeti sa použije tento postup:

- a) okamžitá pomoc obeti,
- b) dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,
- c) vlastné vyšetrenie,
- d) zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora obeti,
- f) nahlásenie prípadu polícii - rozhodne riaditeľka školy,
- g) kontaktovanie zákonných zástupcov žiakov - zabezpečia triedni učitelia,
- h) v prípade potreby kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Článok 7

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov sú najmä:
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete,
 - d) informovanie a poradenstvo pre zákonných zástupcov žiakov.
2. Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov sú najmä:
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie, ak je to možné,
 - c) uloženie výchovného opatrenia – pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľkou školy,
 - d) zníženie známky zo správania.
3. Pedagogický zamestnanec je povinný šikanovanie alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Článok 8

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu
 - c) opakovaného páchania priestupkov v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť

- a) podozrenie podľa odseku 1,
- b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
- c) opatrenia, ktoré prijal.

Článok 9

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov

- 1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca a ďalší pedagogickí zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.
- 2. Pedagogickí zamestnanci pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka dbajú najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
- 3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
- 4. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Článok 10

Záverečné ustanovenia

- 1. Táto smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov školy.
- 2. Výchovný poradca ako aj koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
- 3. S touto smernicou boli oboznámení pedagogickí zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady, ktoré sa konalo dňa 15.12.2020, čo potvrdili svojim podpisom.
- 4. Zákonní zástupcovia žiakov sa so smernicou oboznámia na triednych aktívoch a potvrdia to svojim podpisom.

Článok 11

Účinnosť

- 1. Táto smernica je zverejnená na webovom sídle školy a prístupná zákonným zástupcom.
- 2. Táto interná smernica nadobúda účinnosť v plnom rozsahu dňa 14.05.2021

Vypracovala : Mgr. Zuzana Holečková - koordinátor drogovej prevencie a iných sociálno-patologických javov.

Schválila: Mgr. Dagmar Lučanská
riaditeľka školy